

# هنر فوک جوزف کمرن



فوک های باخ برای کیبورد ۱۷۵۰-۱۷۱۵

ترجمه:

هومان نخعی - فاطمه نوروز علی زاده شیرازی

به نام خداوند جان و خرد

سرشناسه	: کرمن، جوزف، ۱۹۲۴-۲۰۱۴م. Kerman, Joseph, 1924-2014
عنوان و نام پدیدآور	: هنر فوگ: فوگ‌های باخ برای کیبورد ۱۷۱۵-۱۷۵۰ / جوزف کرمن؛ ترجمه هومان نجفی، فاطمه نوروزعلی‌زاده شیرازی.
مشخصات نشر	: شیراز: نوید شیراز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۱ص:؛
شابک	: 978-622-270-058-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: The art of fugue : Bach fugues for keyboard, 1715-1750 .
عنوان دیگر	: فوگ‌های باخ برای کیبورد ۱۷۱۵-۱۷۵۰.
موضوع	: باخ، یوهان سباستیان، ۱۶۸۵ - ۱۷۵۰. فوگ‌های کیبورد
موضوع	: Bach, Johann Sebastian . Keyboard music
موضوع	: فوگ (موسیقی) Fugue
شناسه افزوده	: نجفی، هومان، ۱۳۶۹-، مترجم
شناسه افزوده	: نوروزعلی‌زاده شیرازی، فاطمه، ۱۳۷۵-، مترجم
رده بندی کنگره	: MT۵۹
رده بندی دیویی	: ۷۸۶/۱۸۲۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۳۴۵۲۵



هنر فوگ جوزف کرمن

ترجمه: هومان نجفی / فاطمه نوروز علی زاده شیرازی

صفحه‌آرا: نجمه اسکندری نیا ○ طرح جلد: نجمه شهبابی ○ لیتوگرافی و چاپ: دنیا

چاپ اول: ۱۴۰۰ ○ تیراژ: ۵۰۰ جلد ○ حق چاپ محفوظ

ناشر: انتشارات نوید شیراز

دفتر شیراز- تلفن ۶۲-۶۶۶۱۲۲۲۶۶۶۱-۳۲۲۲۹۶۷۶-۷۱

دفتر تهران- تلفن ۵۹۴۵-۸۸۹۰۵۹۴۵-۸۸۹۲۱۵۲۲-۲۱

navideshiraz. pub@gmail. Com / www. navideshiraz. com

ISBN: 978-622-270-058-4

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۷۰-۰۵۸-۴

## فهرست مطالب

پیش گفتار .....	۹
فصل اول فوگ در C ماژور کلاویه تعدیل شده، جلد ۱ .....	۱۵
فصل دوم فوگ در C مینور کلاویه تعدیل شده، جلد ۱ .....	۲۵
فصل سوم فوگتا در C مینور کلاویه تعدیل شده، ۹۵۲ .....	۳۱
فصل چهارم فوگ در C دیز مینور کلاویه تعدیل شده، جلد ۱ .....	۳۷
فصل پنجم کنترپونکتوس ۱ هنر فوگ .....	۴۸
فصل ششم کنترپونکتوس ۱۰ هنر فوگ .....	۵۴
فصل هفتم فانتری رنگی و فوگ فهرست آثار باخ، شماره ۹۰۳ .....	۶۴
فصل هشتم پرلود و فوگ در E بمل ماژور کلاویه تعدیل شده، کتاب ۱ .....	۷۶
فصل نهم فوگ در E ماژور کلاویه تعدیل شده، کتاب ۲ .....	۸۴
فصل دهم فوگ در «عیسی مسیح، منجی ما» تمرین پیانو، جلد ۳ .....	۹۲
فصل یازدهم فوگ در F دیز کلاویه تعدیل شده، جلد ۱ .....	۱۰۰
فصل دوازدهم ژینگ سوئیت شماره ۳ انگلیسی در G مینور .....	۱۰۸
فصل سیزدهم فوگ در A بمل ماژور کلاویه تعدیل شده، کتاب ۱ .....	۱۱۴
فصل چهاردهم فوگ در A ماژور فانتری و فوگ در A مینور، فهرست آثار باخ .....	۹۰۴
فصل پانزدهم فوگ در B بمل ماژور کلاویه تعدیل شده، جلد ۲ .....	۱۳۰
فصل شانزدهم فوگ در B ماژور کلاویه تعدیل شده، جلد ۲ .....	۱۳۸
حرف آخر .....	۱۴۶

### پیش گفتار

این کتاب تفسیری از فوگ‌های باخ است؛ تعدادی این کتاب را «مقالاتی حول تحلیل و درک موسیقایی» می‌خوانند تا آن را به «مقالاتی حول تحلیل‌های موسیقایی»، اثر معروف دونالد فرانسیس تووی<sup>۱</sup>، ربط و بسط دهند. فوگ‌ها، همان فوگ‌های کیبورد هستند که برای کلاویکورد، هارپسیکورد و ارگ نوشته شده‌اند. نیمی از این فوگ‌ها برگرفته از دو جلد کتاب کلاویه تعدیل شده<sup>۲</sup> و نیم دیگر از مجموعه منابعی که تعدادی از آنها کمتر شناخته شده‌اند، نشأت گرفته‌اند: نشریه جامع تمرینات کیبورد باخ، هنر فوگ<sup>۳</sup>، سوئیت‌های انگلیسی و منابع خطی دیگر. نت‌ها از تمام دوره‌های شغلی باخ، جز سال‌های اولیه، برگرفته شده‌اند. فانتزی رنگی به احتمال زیاد در سالهای اقامت باخ در وایمار<sup>۴</sup>، حدود ۱۷۱۵، نوشته شده؛ و دو کنترپوان هنر فوگ زمانی به فرم کامل خود رسیدند که باخ، درست قبل از مرگش در سال ۱۷۵۰، در این آثار تجدید نظر کرد.

پیدا کردن هر نوع تفسیر و توضیح فوگ‌های باخ، جز به زبان ادبیات فنی، بسیار سخت است؛ و من، در طول زمان، تمام تلاشم را کردم تا در حق این

<sup>1</sup> Donald Francis Tovey

<sup>2</sup> *Well-Tempered Clavier* یا *Das Wohltemperierte Klavier* (ترجمه لغوی)

کلاویه خوش اخلاق، مجموعه‌ای از دو سری پرلود و فوگ از باخ است که مترجمان پارسی عموماً، برای تأکید بر این موضوع که باخ فرکانس موسیقی را تعدیل کرده، آن را تحت عنوان «کلاویه تعدیل شده» ترجمه می‌کنند.

<sup>3</sup> *Die Kunst der Fuge*

<sup>4</sup> Weimar

## ۱۰ ♦ هنر فوگ جوزف گرمَن

قطعات کوتاه، عدالت را بجا آورم. تک تک بخش‌ها و میزان‌های هر فوگ تحلیل و بررسی شده‌اند؛ پس لازم است خواننده از پارتیتورهایی استفاده کند که میزان‌ها در آن شماره‌گذاری شده باشند. اکثر کسانی که به این کتاب رجوع می‌کنند، دو کتاب کلاویه تعدیل شده، منبع بسیاری از قطعات، و تعدادی دیگر از مجموعه‌ات نام برده را دارند. این کتاب، پارتیتورهای تمام آثار نام برده را با جزئیات بررسی می‌کند؛ جز دو اثر. (دو پارتیتور از هنر فوگ، شماره ۱۰۸۰، که جزئی از جلد اصلی هستند، در اینجا نیامده‌اند).

همچنین، پنج اجرا از فوگ‌های بررسی شده در ذیل قرار گرفته که به اختصاص این کتاب، توسط داویت مورونی<sup>۱</sup> و کارن رزناک<sup>۲</sup> ضبط شده‌اند.

یکی از اشخاص الهام‌بخش برای ساخت این اثر، تووی است که تحلیل‌هایش حول کلاویه تعدیل شده یک منبع عالی است. این اثر اولین بار در سال ۱۹۲۴ منتشر شد؛ سپس، در سال ۱۹۹۴، به همراهی متن معتبر و جدیدی از کلاویه تعدیل شده، نوشته شده و توسط ریچارد جونز<sup>۳</sup>، بازنشر شد. به عنوان نشریه‌ای پذیرفته شده از نظر هیئت همراه مدارس سلطنتی موسیقی<sup>۴</sup>، کار تووی بسیار آموزنده و دیداکتیک<sup>۵</sup> بود. تحلیل‌های تووی، درست همانند جزوه یک مدرس پیانو، در آموزش نحوه لمس کلیدها، انگشت‌گذاری، زیبایی‌شناسی و غیره، مفصل و آموزنده است. اما، دستورالعمل‌هایش همیشه بر درکش از موسیقی و اظهاراتش تکیه دارد که باعث می‌شود، یا باید باعث شود، تحلیل‌هایش لازمه مطالعه هر شخص علاقمند به فوگ باشد؛ نه تنها هنرجویان. هدف من نقد است؛ نه آموزش. من در مورد خواندن و گوش دادن به فوگ می‌نویسم، نه اجرای آن؛ گوش دادن و فهمیدن.

از دیگر مشوق‌های من، متن که نه بلکه، یک گلچین بود: باخ: فوگ<sup>۶</sup>.

<sup>1</sup> Davitt Moroney

<sup>2</sup> Karen Rosenak

<sup>3</sup> Richard Jones

<sup>4</sup> Associated Board of the Royal Schools of Music

<sup>5</sup> Didactic

<sup>6</sup> Bach: The Fugue

## پیشگفتار

مجموعه شیک و ظریفی از ۹ فوگ. تعدادی از آنها دارای پرلود<sup>۱</sup>هایی هستند که چارلز روزن<sup>۲</sup>، برای کتاب کیبوردهای کلاسیک آکسفورد<sup>۳</sup>، تنظیم کرده بود. ما تشابه کمی نداریم. حرف‌های عمیقی در مقدمه روزن وجود دارد:

فوگ «خالص»، فوگ تفکر انگیز، اساساً برای باخ یک کار ساده با کیبورد است. البته که بافت فوگی می‌تواند فرم‌های زیادی به خود بگیرد: رقص، کنسرتو<sup>۴</sup>، آریا<sup>۵</sup>، پرلود<sup>۶</sup> کُر. اما فوگ کوتاه<sup>۷</sup>، ... تقریباً بدون شک، در سالهای اولیه قرن هجدهم، برای کیبورد آفریده شد. تنها، نوازنده کیبورد در مقامی است که تحرک صداها، ادغام و تفکیکشان، همکاریشان و تضادهایشان درک کند. تنها، کسی که فوگ باخ را می‌نوازد، می‌تواند آن را کاملاً درک کند؛ نه تنها آن را می‌شنود بلکه در تک تک ماهیچه‌ها و عصب‌ها حسش می‌کند. بخشی از ادراک عمیق فوگ در این نحوه زهفته است که صداهایی را که انگشتان، متمایز و مجزا از هم لمس می‌کنند، به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از یک هارمونی شنیده می‌شود. سردرگمی مسیر حرکت افقی و عمودی از افسونگری های فوگ است.

و باز هم:

برای باخ، فوگ کیبورد، لازمه و مختص به او است... ساز مناسب، آن است که شخص در خانه دارد: هاریسیکورد، کلاویکورد، ارگ یا پیانو. تعداد معدودی از این فوگ‌ها از ساز بخصوصی ریشه می‌گیرند؛ اکثراً بر هر طنینی به یک صورت می‌نشینند، حتی بر روی ارگ و کلاویکورد، با آن همه تفاوت.

آنچه من در خانه دارم یک پیانو است، و پیش‌بینی می‌کنم که اکثر خواننده-

<sup>1</sup> Prelude

<sup>2</sup> Charles Rosen

<sup>3</sup> Oxford Keyboard Classics - 1975

<sup>4</sup> concerto

<sup>5</sup> aria

<sup>6</sup> tout court

## ۱۲ — هنر فوک جوزف گرمَن

های این کتاب هم بیانیت باشند. موسیقی ضبطها بر تمام این سازها نواخته شده است.

گلچین فوگ‌هایی که انتخاب کردم، برای من، خاص هستند. هر تفسیر قصد انتقال قسمتی را دارد که فوگ‌ها را زیبا، قدرتمند، جذاب، بذله‌گو یا تکان‌دهنده می‌کند. به باور من، این تنها زمانی امکان‌پذیر است که موسیقی را به دقت دنبال کنید، ببینید، بشنوید، و به قول روزن، احساس کنید که خطوط ملودیک چگونه شکل گرفته و ادغام می‌شوند، هارمونی‌ها چگونه شکفته می‌شوند و فاصله‌های زمانی چگونه ادا می‌شوند. امید دارم به وسیع‌ترین دامنه موزیسین‌ها دست یابم: نه تنها هنرمندان نمایشی، هارپسیکوردیست‌ها و بیانیت‌ها، هنرجویان و موسیقی‌شناسان، بلکه حتی نوازنده‌های تازه‌کار: بیانیت‌های خودآموز که، در طی سالها، گاهی به سوی باخ، و اغلب به قطعاتی از او که از قدیم‌الایام می‌شناختند، کشش داشتند و لذت عمیقشان به دست تمپو<sup>۱</sup>های محتاطانه، آرتیکولاسیون<sup>۲</sup>های نامتوازن و یا حتی لغزش‌ها، کم نشده است. گفته شده این اجتماع از بین رفته و یا در حال نابودی است اما من معتقدم این آمار اغراق‌آمیز است.

سطح فنی مباحثاتم، برای برخی از متخصصین؛ به اندازه کافی حرفه‌ای نخواهد بود. امیدوارم برای تازه نفس‌ها بیش از حد حرفه‌ای به نظر نیاید. در بعضی نقاط، که صحبت‌هایم کمی مفصل‌تر می‌شود، متون را ریزتر نوشته و با بولت مشخص می‌کنم. ممکن نیست فوگ‌ها را بدون استفاده از زبان تکنیکی زیر ذره بین برد؛ زبانی که هر هنرجوی موسیقی، در هر مرحله، تا حدی، به آن سخن می‌گوید. ما کلماتی برای نغمه، ریتم، آکورد و گام می‌شناسیم حتی اگر هنوز با استرتو و وارونگی‌آشنایی نداشته باشیم. این فرهنگ موضوعی به دقت تدوین شده تا مفاهیم تکنیکی را توضیح دهد و برایشان، به واسطه شماره میزان‌های هر پارتیتور، مثال بیاورد. برای خوانندگان شجاعم: می‌توانید از این فرهنگ موضوعی

<sup>1</sup> tempo

<sup>2</sup> articulation

به عنوان خودآموز استفاده کنید.

تفاسیر مستقل هستند و می‌توانید آنها را جداگانه بخوانید. دو مورد اول را همچنین می‌توان به عنوان یک جفت خواند که نکات اساسی فوگ را بیان می‌کند. هیچ توضیحی در پرلودهایی نیامده که بیشتر فوگ‌های آمده در صفحات بعدی، یا در کتاب *فانتزی و فوگ در A مینور*، را معرفی می‌کنند. فوگ موضوع ماست. پرلود E بمل ماژور در جلد اول کتاب *کلاویه تعدیل شده*، تنها به این دلیل توصیف شده که استثنائاً یک فوگ به‌مراه دارد؛ یک فوگ استثنائی. ممکن است این مساله، برای بعضی، خطا یا حتی هتک حرمت به نظر بیاید و بدون شک یک نویسنده روشمند، یا حتی نویسنده‌ای متواضع‌تر، پرلودها را «پوشش» می‌دهد. با در نظر داشتن کتاب‌های بسیاری که حول رپرتوارها نوشته شده، این بار، قصد داشتم تنها در مورد موسیقی‌ای بنویسم که تمام را درگیر کند، و یا احساس کنم که چیزی تاثیرگذار برای نوشتن در مورد آن دارم. من فوگ‌هایم را انتخاب کردم؛ باخ پرلودهایش را.

اما پارتیتورهای پرلود و فانتزی‌های A مینور، درست همانند فوگ‌ها، در دسترس‌اند تا هرکسی که بخواهد، آنها را ببیند، مطالعه کند و همراه با فوگ‌هایش بنوازد. بعضی را می‌شود در قطعات شنید (قطعه ۱، ۵ و ۷).

### نکات

علامت‌هایی برای شفاف‌سازی خطوط ملودیک و توالی‌ها و تصاعدات، در

متن، بکار برده شده است:

^ و لا برای فواصل طولانی‌تر

| برای خطوط میزان‌ها

ل برای سکانس‌ها

<sup>1</sup> repertory

<sup>2</sup> sequence



این کتاب تفسیری از فوگ‌های باخ است؛ تعدادی این کتاب را «مقالاتی حول تحلیل و درک موسیقایی» می‌خوانند تا آن را به «مقالاتی حول تحلیل‌های موسیقایی»، اثر معروف دونالد فرانیس تووی<sup>۱</sup>، ربط و بسط دهند. فوگ‌ها، همان فوگ‌های کیبورد هستند که برای کلاویکورد، هارپسیکورد و ارگ نوشته شده‌اند. نیمی از این فوگ‌ها برگرفته از دو جلد کتاب کلاویه تعدیل شده<sup>۲</sup> و نیم دیگر از مجموعه منابعی که تعدادی از آنها کمتر شناخته شده‌اند، نشأت گرفته‌اند: نشریه جامع تمرینات کیبورد باخ، هنر فوگ<sup>۳</sup>، سوئیت‌های انگلیسی و منابع خطی دیگر. نت‌ها از تمام دوره‌های شغلی باخ، جز سال‌های اولیه، برگرفته شده‌اند. فانتزی رنگی به احتمال زیاد در سالهای اقامت باخ در وایمار<sup>۴</sup>، حدود ۱۷۱۵، نوشته شده؛ و دو کنترپوان هنر فوگ زمانی به فرم کامل خود رسیدند که باخ، درست قبل از مرگش در سال ۱۷۵۰، در این آثار تجدید نظر کرد.

پیدا کردن هر نوع تفسیر و توضیح فوگ‌های باخ، جز به زبان ادبیات فنی، بسیار سخت است؛ و من، در طول زمان، تمام تلاشم را کردم تا در حق این قطعات کوتاه، عدالت را بجا آورم. تک تک بخش‌ها و میزان‌های هر فوگ تحلیل و بررسی شده‌اند؛ پس لازم است خواننده از پارتیتورهای استفاده کند که میزان‌ها در آن شماره‌گذاری شده باشند. اکثر کسانی که به این کتاب رجوع می‌کنند، دو کتاب کلاویه تعدیل شده، منبع بسیاری از قطعات، و تعدادی دیگر از مجموعه‌ها نام برده را دارند. این کتاب، پارتیتورهای تمام آثار نام برده را با جزئیات بررسی می‌کند؛ جز دو اثر. (دو پارتیتور از هنر فوگ، شماره ۱۰۸۰، که جزئی از جلد اصلی هستند، در اینجا نیامده‌اند.)

